

مرغی (سا.وه) لسی

تورکمن محمد ———— ود

اصلان گوروللار، دونقوز خوروللار، گئچی بگیری، ائکوز بؤگوری، قویون مهلهشی، قوردلار اولاشی، کئوپک واققوری، پیشیک ما ووللار، سیچان جووللار، ائششک آنقورار، آت — یابو کیشنهر، ده وه پوققوللار، قارقا قاروللار.

شوکر اولسون بوگونه تعیین ائشیتمه میسک، مثلا اعلان کی دیلله حیوانلارین سلطانی دی، ده وه نی پوققوللاما قینی، طا ووقین قاققوللاما قی — نی، ائکوزی بؤگورما قینی و گئچی نی بگیریما قینی غدقن ایله میشلولا. بیر یئرده ائششیدیب و اوخوما موشیک کی، بیرکدخدا، خان، والی، حاکم سلطان، شاه و رئیس جمهور ویا بیردونیانین عمومی ایشلرینه باخان مقام و تشکیلات ده حیوانلارین بیر — بیریدن دانوشان و دئیشن دیلرینی و سس لرینی کسمیش اولا .

اما سازمان ملل ده، دونیانین گوج دئین بوینویوقون حکومتلری، فقط بعش زوربا مملکتین دیلینی، رسمی تانی ییبلار و آیری دیللی هئچ محله آلماییلار.

دونیانون بوینویوقون حکومتلرینه باقلانمیش کیچیک مملکتلری حاکملری ده ائزو دنیا اربابلارینه باغیب، ائله، او یولو توتوب و بو نوع مملکتلرین خلقلرینه او ظولملری اربابلاریندان بعش بترروا بیلیم و ائ: دیلرینده دئیشیب، دانیشماقی غدقن ائدیپ حتی وحشی حیوان — لاردا یاخچی، طبیعی، فطری، ابتدائی و معمول اولان حق و موهبتی ده انسان — لاردان مضایقه ایله ییبلر.

ایراندا، پهلوی لر عهدینده بوضد خلقی خلق و خاصیت چوخ شدتینین رواج وئرلیب و فارس لاردان سغوی، ایراندا یا شایان آیری ایرانلیلا — رین و خلق لرین دیلی ایله دانیشماق ویا زماق منع اولونوب و بو خلق لرین راحت دوشونماق و قانماق و سائلی آلینیب و ترقی و تمدن وانسا — نیتین یوخاری مقاملارینا آسانلیق و تعزلیگینن یعتیشماق امکانی اولاردان سلب اولونوب. پهلوی لر زمانیندا، تخمینا ۱۸ میلیون تورک ایرانلیلارین دیلی، او کسین دیل لردن و تورک یا زیچیلارین قلم لیری اوسینن و گوزلرینه باتان قلم لردن ایدی.

تاریخی درگاهینه شوکر اولسون کی، انقلاب، پهلوی رژیمینی آست۔ اوست ائله دی و قورقوسونو پوزدو و ایران خلق لرینین، بعینین، دیلریندن، قوللاریندان و قیچلاریندان کیجلیقی، قوفولی، غلی و زنجیری، گوتدو و آجدی، نئجه کی الان تورک لر تورکی فکرایله یوب، دانوشیب، ائشیدیب و یازا بیللر. یئریندن قازولمیش، گئچمیش طاغوتی رژیمین دورینده، تورک دیلینی غدقن اولدوقونا گوره یا دانیشانلار اودیلیدن دانیشمادیلار، یا یازانلار و شاعرلر اودیلیدن یازیب پوزمادیلار و یاشر دقدیلر و سؤز یازدیلر، اما یاییلماق و انتشارینی قاباقی کیلمه گه گوره گون - به - گون نه جور، قیمتلی اثرلر قاپولجالاردا و صندوقلاردا و صندوقخانلاردا و میجیری لرده و تیر - پردی لر گوزینده پاورق اولو قیریلیب - توز باسیب - قارالیب چورویوب و آرادان گئدیب .

گئنه آذربایجان تکی اولکه لرده که تورک لریقیناقی چوخ - چوخو - موش و نئجه مین کند و یوزه یا ووخ تورک شهرلری بیر - بیرینی یانیندا وارومیش، پهلوی لرین گوجو چاتما ییب و تورکی دانیشیقی اگریا زیلما - قدان و یاییلماقدان قاباقی کیلیب، اقلادیللرده دانیشیلیب، اما ساوا، همدان، تفریش، قم و اراک تکین اولکه لرده کی، تورک لرین سایی آزا دا دگیل، فارس لار محال لری وسیله سی ایله محاصره و دئوره اولونماقا گوره تورک، اهالی نی دئه - دانیشیقدا گئتدی که فارس لاشیب و یئنگی عمله گلن لر و فارس محال لاری و شمیرلرینه کؤچن لر گورن تورکینی آتیب و فارسی نی توتوبلار .

بوندان قاباق یازمیشیک کی، ساوا محالینده فقط بئش - اون کندو شهرین اؤز اهالی سی فارس دیلرولی یئددی یوزه قولای کندی مخلوقی تمام تورک دیلر و شهرلی لر و او بئش - اون فارس کند ده تورکی نی حالی اولالار و چوخلاری ده تورکی دانوشالار .

بودورکی، ساوا شهرستانی نی اهالی سی دانوشان تورکینی فارسی ده قاتیسی وار - بو قاریشماق پهلوی لر رژیمی عهدینده آرتیب و گئچن عصرلرده ده فارسی دانیشانلاریندن قونشو اولماقا خاطر، بیلی - بیلیم یی بو سابقه واریمیش، بونا گوره قاجاریه عهدینده اولان ساوانی تور شاعرلرین و یازچی لرین اثرلرینده ده بورگه گورسه نیری .

عزیز وارلیق مجله سینی اردیبهشت سایندا ساوا محالیندن بیر

بغیوک شاعری کی، تورک ادبیات اقیانوسینی چوخ بغیوک نہنگ لریندن و "تلمیم خان" آدلی دی، چوخ ایسته مہلی اوخویانلارا تانیتدیردیق انشالہ اگر اجلدن مہلت اولدو، ساوانین آیری - آغیر قیمتلی تورک شاعرلرینی، بوندان سورا "وارلیق" مجلہ سینی گزیدیرن مقاماتینی توجہیندن هامی ایران و دنیا تورک لرینہ معرفی ایلریک .

بو یولدا "تلمیم خان" و "اکبر رزاقی" آدلی ایکی بغیوک شاعری کی، بیررسی گئچن عصرلرہ وبیررسی دە بوعصرہ و بوگونہ مربوط دیروارلیق وسیلہ سی ایلہ دنیا یہ تانیتدیرمیشیق و گلن آیلاردا دا عزیز تورک لر قیرمیزینلی (۱) "فقیر" مزلقانلی "میرزا داراب" یا (آثم) مزلقانلی "خاکی"، مسلم آبادلی "قدسی"، سنگک لی "رضاعلی" و بندامیرلی "شیخ حسن محترمی" و اولاردان آیری معاصر شاعرلریندن تانوش ایلیہ جاقیک .

ایندی، بیر شیرین دیللی، یانیق اورہک لی، اقل سئوہر، کند محیطیندہ بو یوین وعین حالده عزیز وطنیمیز ایرانین و مقدس اسلامین شرعی مسا- ثلینہ واقف و سؤزلری تورک لرین آدلوم شاعری واقفہ بنزہین، ساوا- نین مزلقان ما حالی نین مرغی کندیندن "تورکمن محمود" آدلی شاعری سیزہ تانیتدیریب و اثرلریندن نمونہ گورسہ شیریک مرہ قیلی بغیوک تلمیم خان آقانی، شرح حالیندہ یازموشدیک کی، (تلمیم خانین بیراوغلی - غلامحسین بیک اونی (اونون) اوغلی کریم بیک، اونی اوغلی مرادخان و مرادخانی دە اوغلی ہمین "میرزا محمود" و اودا شاعر دیر) بوگون میرزا محمود یا تورکمن محمودی بارہ سیندہ، یازیب، اوخویا جاقیک .

دشدیک کی، میرزا محمود سؤزلری تورکون بغیوک شاعری واقفہ اوخشا- دی واردور، تورکمن محمود دا واقف تکین کندی مکتبخانہ سی و اریمیش و اوشاقلارا درس وئره ریش و بو بابتدن محلده شہرتی یاییلیب، و ایشینہ گورہ پاخجی سواد ی و خطی و اریمیش و قا جاریہ سلسلہ سی نی اورتا- ییلریندہ و ناصرالدینشاہ و مظفرالدینشاہ عہدیندہ یاشارمیش .

اثرلریندن گورونور کی، شاعر اخلاقی، سیاسی و اجتماعی مسئلہ لرایلہ بیگانہ دگیلمیش، بیلہ کی واقعہ رژی نی گوروب و اسلامین حمایتینہ و مر- حوم میرزای شیرازی نین اطاعتینہ و انگلیس لرین مخالفتینہ و ناصرالدین شاہین استبدادی گندی شینی قاباقوندان چیخماقا گورہ تنباکونی تحریم اولماقینا و غلیانلاری سیندیریلماق حقیقیندہ بئلہ بو یوروب :

تاریخ هزار و سیصد و نه ده * خوب دوشدو غوغایه باشی غلیانین
 نه جرمینن بیلیم دوشدو بلایه * توتون، سیگار، قوم و خویشی غلیانین
 حکم اولوندو بیربیرینه ووردیلر * گؤزدن سالیب تما مینی قیردیلر
 هر مکاندا بیرغلیانکش گوردولر * اونو دوتدو هم آتشی غلیانین
 باتدی خوانین لر دریای یاسه * گردن کج گیردیلر غملی لباسه
 حریص لری دوشدو خوف و هراسه * داغیلدیلار یار یولداشی غلیانین
 بعضی ناچنس لر بویان اوپاندا * گیزله نیب چکدیلر کونج و پنهاندا
 یانارلار عقباده نار سوزاندا * ترکین ائتدی عاقل کیشی غلیانین
 گویا کی، فرمایش ایله دی امام * مجتهد اعلم بویوردو حرام
 "تورکمن محمود، دییرخوار اولسون مدام خوش اولماسین هرگز ایشی غلیانین

○

میرزا محمودا (تورکمن محمود) دشماق، اورادان دی کی، اودا تلیم
 خان نسلیندندی و تلیم خان احوالاتیندا دشمشیک کی، معروف دی بئشش
 تورکمن قارداش مزلقانین مره غی کندینده ساکن اولوبلار و تلیم خان اولار
 دان و تورکمن محمود دا تلیم خانندن توره ییب - اما عزیز اوخویانلار
 بیلسینلر کی، بیزیم مزلقان وساوا محالیندا دانوشولان تورکی آذربایجان
 تورکی سیندن دی و ادبی یازیلار او جمله میرزا محمودین اثرلری ده
 بو لهجه یی دن خلق اولوبدیر.

میرزا محمودین سوزلری عاشقانه، اجتماعی، حیات و طبیعتین وصفینه
 مربوط اولان مضمونلاری وار مختلف شکیلده دشیلیب و یازیلیب و اونی
 دا تلیم خان تکی شعر صنعتلرینده مهارتی و اریمیش و بی نقطه و معما
 و وجود نامه فورمینده ده شعر دشیب، عاشقانه شعرلریندن بیرسی
 بودور :

فرقتیندن ایشیم اولوب آه وزار * گؤزلریمدن جیحون کیمی قان گذر
 خدنگ مژگانین یاده دوشنده * اوره کیمی جرحی بیذرمان گذر
 سوزون دشیر قلبینده و دلیلینده * دوشگون اولدوم غصه وغم الینده
 ایندی بیلدیم بی وفا یار الینده * پرواز ائدر، چیخار مرغ جان گذر
 دادا ایله رم یوخ یشتیشن دادیما * ایندی قولاق و شرین بو فریادیما
 آلا گؤزلو یاریم دوشوب یادیما * اوندان اوترو جیگریمدن قان گذر
 مطلب حاصل اولماز قلبیم داش اولدو * یار هر جیندن گؤزوم دولویاش اولدو

منی درده سالان قلم قاش اولدو * غم توکنمه ز، فرصت وئر مزجان گئدر
 نازلی یار، گلگینن بیرثواب ائله * منی قان دیرگینان پها جواب ائله
 "تورکمن محمود"ی سن کامیاب ائله * وعده چاتار هامی دنیا دان گئدر

تورکمن محمودین شعرلریندن حدود الی قطعہ الہ گلیب وها موسی
 یوکسک سوئے ده و گؤز دولدوران و اورهک دویدوراندى، باخون :
 محنت خسته سیم، هجران دوشگونى * جانیم قاصد نازلی یاره دئ گلسین
 قاشلاری کمانه، تیر مزگانہ * خالی پروین، گؤز خماره دئ گلسین
 درد دلیم شرح ائتگینن جانانه * سینه سی مرمره، نار پستانه
 لبی لعل و عارض، گل خندانہ * مهر طلعت ماهپاره دئ گلسین
 طغیان محنتیم کم اتمک ایچون * قلبیمنن غم لرین توکمک ایچون
 بختیمی یوخودان اویاتمک ایچون * زولفو سنبل، مشکباره دئ گلسین
 قدم رنجه قیلسا اول شه خوبان * قویارام یولوندا مال و ملک وجان
 اگر کافریدیم اولدوم مسلمان * قد سرو جویباره دئ گلسین
 علاج ائتسین کنج غمده قال میاشام * انتظارام، گؤز یولونا سالمیشام
 "محمود" دئییر، فرقتینده اولموشام * بختی قاره، شوم ستاره دئ گلسین

بو آشا قادا گلن شعرده گورون گؤزه ل ککلیک لردن الهاملاناراق
 اوز معشوقه سینه نه گؤزه ل دئییر :
 نه گیریب سیز خسته جانیم قصدینه * دام اوستونده دوران قوشا ککلیک لر
 رحمانله یین، نظر سالین گؤزومدن * دایم آخان قانلی یاشا ککلیک لر
 غمزه یینن قصد جانیم قیلمه یین * ناحق قانی بقله آسان بیلمه یین
 غم خسته سین کنج غمه سالمه یین * هدف اتمون کمان قاشا ککلیک لر
 اولدورسه لر ال گؤتورم من سیزدن * قیوریم تغلدن، پروین خالدا ن گول وژدن
 مسلسل زولفلردن، اوشه لا گؤزدن * عالم بیلسین اتمم حاشا ککلیک لر
 عشق آتشی قلبیم غمه یاخیب دیر * اختیار و صبریم الدن چیخیب دیر
 تیر هجران باغ ریم اوستن آخیب دیر * شان - شان اعدیب یاشدان - باشا ککلیک لر
 چرخ فلک گردیشیندن دادای داد * غم اهلینی، بیردم اتمم قلبی شاد
 "تورکمن محمود" گون چیخاند اچک فریاد * اوغرا یوبیدر اشدان داشا ککلیک لر